

fordi vi forventer aktiviteter, som de ikke er bekendte med – og omvendt. På det punkt er Europas byggebrancher ikke særligt godt integreret,» siger han.

Også til renovering

Commissioning skal hverken være dyrt eller tidskrævende, men derimod give værdi, understreger Esben Rosleff Bækmark videre. Og det bør byggherren tænke på, når et byggeri skal planlægges og udføres, blandt andet ved at lave en risikoanalyse i programfasen.

Fokus kan eksempelvis være på, hvad der er af ubekendte, som kan få en stor betydning for udfaldet af byggeriet i forhold til, hvad man forventede at få bygget. Bygherren bør bruge Commissioning-processen målrettet på at mindske de risici, man identificerer i forhold til at opnå en bygning, der kan drives økonomisk og energimæssigt korrekt.

En aktiv bygherre er den bedste medspiller for en Commissioning-proces.

»Tid, pris og kvalitet, det er de tre variable, du kan prioritere i mellem, hvis et projekt ikke arter sig, som man havde forestillet sig. Hvis man ikke kan gå på kompromis med kvaliteten, som eksempelvis i et sygehus, så går det ud over tidsplanen og budgettet. Skal du

omvendt nå en bestemt deadline, må du måske sænke overfliggen lidt på kvaliteten, og så fremdeles,» siger Esben Rosleff Bækmark.

Den tredje myte i hans trilogi går på, at Commissioning kun er til nye byggeprojekter. Det er samtidig en myte, der er særdeles vigtig at få aflivet i en tid, hvor fokus i stigende grad bevæger sig i retning af store renoveringsprojekter snarere end nyby.

Som et tænik eksempel foreslår Esben Rosleff Bækmark, at det bliver besluttet at omdanne Folketingssalen på Christiansborg til kontorer. I så fald skal der indsættes niveauer, etableres ventilation, flugtveje, belysning, måske serverrum med køling og så videre.

»Med sådan et renoveringsprojekt er faldgruberne nærmest uendelige, for der er jo så mange muligheder for at spare penge. Vi kan da for eksempel bare sætte et ekstra kanalsystem på og trække luft fra det samme ventilationsaggregat, og vi har jo også et køleanlæg i forvejen, det kan vi da bare slutte til serverrummet uden at teste det yderligere, selvom det er 25 år gammelt,» siger han ironisk.

Commissioning burde derfor være endnu vigtigere, når man renoverer i

Esben Rosleff Bækmark blev uddannet maskinmester i 2017 med en baggrund som bygningsautomatikelektriker.

stor skala, mener Esben Rosleff Bækmark. Så selvom han glæder sig over den stigende professionalisering af området, er der stadig plads til forbedring – og aflivning af i hvert fald tre myter. 📖

Sabotør ved et tilfælde

Der er kun få tilbageværende modstandsfolk i Danmark. I 'Den sidste – en modstandsmand fortæller' beretter Anders Hauch Fengler om den snart 100-årige Ejler Borchs tid i sabotagegruppen BOPA.

AF Gustav Schmidt Hansen

6. december i år fylder Ejler Borch 100 år. Han er kendt af mange i hjembyen Hundested som maskinmester på byens færger. At Ejler Borch er den sidste sabotør fra krigen, er derimod ret ukendt.

Efter maskinmestereksamen fra Københavns Maskinskole i 1949 sejlede Ejler Borch i A.P. Møller og siden i ØK, inden han fik ansættelse på Grenaa-Hundested-overfarten, hvor han var ansat i mere end 30 år.

Under besættelsen var Ejler teenager og i maskinlære på metalfabrikken Madsen & Beidil i Ryesgade på Nørrebro. Ude i verden rasede krigen, samtidig med at samarbejdspolitikken i Danmark gik sin gang. De fleste fulgte regeringens parole om at holde sig i ro, men efterhånden var der nogle unge mennesker, der fik nok af samarbejdspolitikken. Uden tøven gik de til modstand mod besættelsesmagten, mens samfundets topfolk i folketinget og erhvervslivet holdt sig tilbage og lurepassede.

Ved et tilfælde mødte Ejler i sommeren 1944 en gruppe unge mænd i 19-års

alderen, der var i færd med at planlægge en sabotage mod Ejlers arbejdsplads. Virksomheden producerede blandt andet maskindele til tyskerne, og Ejler tilbød at hjælpe med at vise vejen i fabrikken på betingelse af, at han ikke blev en del af aktionen. Med ungdommelig nysgerrighed forespurgte Ejler for sigt, om man kunne bruge ham fremadrettet.

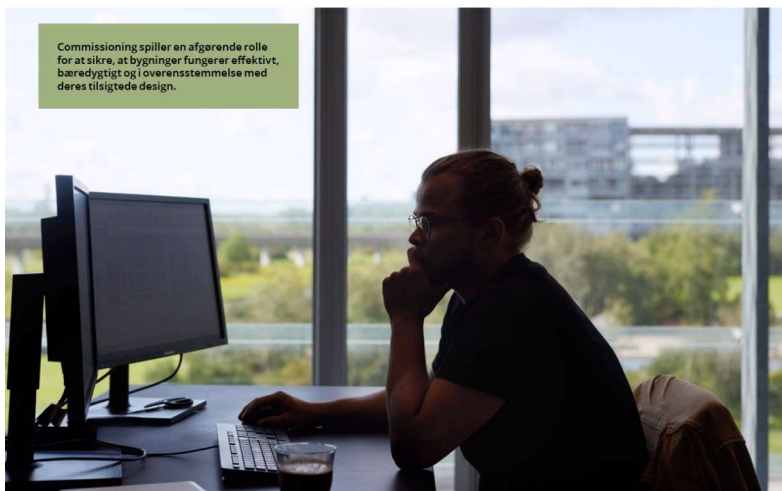
Via en kontaktperson 'Tom', Per Gylling Mortensen, gled Ejler efterhånden ind i organisationen BOPA, hvor hans dækningsnavn blev 'Thor'. Da et af medlemmerne en dag ikke dukkede op til et aftalt møde, gik det op for Ejler, at sabotagebestemte ikke var uden risiko. Men efter overvejelse var han dog fast besluttet på at forsætte.

Det er en udbredt misforståelse, at BOPA var ren kommunistisk. Oprindeligt blev organisationen kaldt KOPA (Kommunistiske Partisaner). I

marts 1943 blev der imidlertid et skifte til BOPA (Boner). Årsagen var ønsket ligheden for at rekruttere – men også at have mulighed for anerkendelse fra S BOPA var som sådan ikke stik, men den øverste ledelse, Svend Nielsen, Be og Svend Schippers var i ster.

BOPA specialiserede sig mod industrimål i Storkendt var angrebene mod felyndikatet, Cheminov BOPA stod også for plan sabotageforsøget mod Cser Nürnberg i Nordhav og angrebet mod radiof. ways på Frederiksberg S Sidstnævnte angreb blev aktionen blev optaget på sendt over BBC. 📖

Commissioning spiller en afgørende rolle for at sikre, at bygninger fungerer effektivt, bæredygtigt og i overensstemmelse med deres tilsigtede design.

Den sidste sabotør – En modstandsmand fortæller

- Forfatter: Anders Hauch Fengler
- Udgivelsesår: 2024
- Antal sider: 264
- Pris: 299,95 kr.
- ISBN: 978-87-7623-069-2
- Forlag: Frydenlund

Maskinmestere